

СТАНОВИЩЕ НА СЪДИЯ КЕТИ МАРКОВА

по к. д. № 15/ 2016г.

Подкрепям изцяло диспозитива на приетото решение, мотивите към него, аргументиращи изречения 1 и 2 от тълкувателния диспозитив, както и частично тези, отнасящи се до изречение 3 от същия диспозитив. Не споделям обаче част от съображенията в мотивите, обосноваващи приетото с изречение 3 на иначе верния като краен резултат диспозитив, които намирам, че не осигуряват необходимата пълнота и всеобхватност, дефинитивно изискуема в рамките на развиваната от Конституционния съд тълкувателна дейност по настоящото дело.

Възприетата посока на разсъждения създава известно впечатление на едностранчивост в интерпретацията, без да обхваща в цялост комплекса от съществени, принципни въпроси, които поставя приложението на тълкуваната конституционна норма. Излишно е да се припомня, че настоящото конституционно производство е по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията- за нормативно тълкуване на конституционна разпоредба, а не за решаване на конкретен спор за противоконституционност на закон например, когато инцидентното /казуално/ тълкуване е напълно достатъчно. В този смисъл съвсем не е случайно, че конституционноправната доктрина определя тълкувателното правомощие на Конституционния съд като най-мощното, или негово „свръхправомощие“. Резултатът от тълкуването на Конституционния съд, обективизирано с диспозитива на решението, го превръща в неразделна част от самата конституционна норма, респ. следва да гарантира онази стабилност и еднозначност при прилагането на Основния закон, която да не допуска фриволни интерпретации, понякога и в колизия с вложените от съда съдържание и смисъл. Разпоредбите на Конституцията като основен закон на държавата имат своето непосредствено действие, т.е. те са действащо право, а тяхна същностна

характеристика е и високата степен на абстрактност. Последното задължително и винаги следва да бъде съобразявано, когато Конституционният съд упражнява правомощието си да тълкува Конституцията. В този смисъл, при автентичното тълкуване на конкретна конституционна разпоредба не е достатъчно да се изтъкнат само обичайните, най- често възникващите в практиката казуси, какъвто се оказва възприетият в случая подход, защото същата ще се прилага с вложеното по пътя на тълкуването съдържание, и то по отношение на всички възможни случаи, които могат да съдържат различни нюанси и особености, отличаващи ги от най- типичните, понякога значително. По мое виждане именно тук е основният недостатък на приетите от мнозинството съдии мотиви в посочената по- горе част.

Вярно е че всяко тълкувателно питане има своята предистория, породено е от възникнали противоречиви или най- малкото нееднозначни виждания за смисъла и съдържанието, вложени в съответната конституционна разпоредба. Обичайно, вносителят цели да получи от съда конкретен отговор, изведен по пътя на тълкуването. Данни в тази насока се съдържат и в самото искане, с което Конституционният съд е сезиран по настоящото дело. И ако този подход на вносителя е правилен и напълно оправдан, в подкрепа на обоснования от него правен интерес, това съвсем не означава, че същото се отнася и за съда. Според мен мотивите не осигуряват необходимата и изискуема всеобхватност, преценявана с оглед зададения конкретен предмет на тълкуването.

За да се достигне до правилния по същество отговор на въведеното тълкувателно питане, изходната позиция на разсъжденията на съда най-напред следваше да се съсредоточи върху едно изначално разграничаване, което макар да остава в сферата на използвания понятиен инструментариум, се оказва особено съществено: „доклад по конкретно наказателно производство“ и „доклад по въпроси, възникнали във връзка с конкретно

наказателно производство“. Това е така, защото тълкувателният отговор на Конституционния съд относно разпоредбата на чл. 84, т. 16, изречение 2, при искане за задължителното тълкуване на която е сезиран, в контекста на формулирания въпрос: „Какъв е обхватът на израза „други доклади на главния прокурор за дейността на прокуратурата по прилагането на закона, противодействието на престъпността и реализирането на наказателната политика и включва ли се в него доклад по конкретно наказателно производство.“, в двете визирани хипотези би се оказал различен.

Когато стане ясно, че в първия случай се касае до въпроси за дейността на прокуратурата по самото наказателно производство, отговорът е ясен. Той е обективиран в изречение 3 на диспозитива на решението и е подробно аргументиран в мотивите, които в тази им част напълно споделям. Повече от сигурно е, че конституционният принцип на разделение на властите изключва изземването под каквато и да е форма на правомощия на съдебната власт от законодателната. Този основен принцип ще се окаже нарушен и тогава, когато искането на Народното събрание за доклад от главния прокурор формално е в синхрон с действащата конституционната уредба, но по своето същество, в действителност се свежда до търсене на информация за действията на прокуратурата по приложението на НК, НПК и др., отнася се до предприети процесуално- следствени действия, доказателства и доказателствени средства, привлечени към наказателна отговорност лица по неприключило наказателно производство и т.н.

Съвсем различен обаче според мен е случаят когато Народното събрание покани главния прокурор да представи доклад по въпроси, свързани с констатирани от прокуратурата проблеми например по прилагането на закона - материален или процесуален, възникнали и очертали се в рамките на провеждано наказателно производство, но оставащи извън самия процес и неговото развитие. Макар и предпазливо, като изключение, Конституционният съд допусна възможността главният

прокурор по своя инициатива да предостави на Народното събрание информация, свързана с отделно наказателно производство- ако последното е със значителен обществен интерес, с настъпили тежки последици от деянието, засяга се защитата на националната сигурност и др. Мнозинството съдии обаче спря до тук и не допусна същият доклад, със същото съдържание, да бъде изслушан и приет, когато инициативата за него е на парламента. За мен това остава изцяло необяснимо и нелогично, а и не откривам каквато и да било конституционна основа за подобно заключение.

Важно е обаче в този случай да се направят три съществени уговорки: 1/ Тук изобщо не става дума за действията на прокуратурата по самото разследване, стратегията и тактиката на разследването, неговия ход, процесуалните действия по привличането на конкретни лица към наказателна отговорност, събирането на доказателства и т.н., които, както вече се изтъкна, не могат да бъдат предмет на доклад на главния прокурор, предназначен за Народното събрание; 2/ Каквато и да е формулировката на отправената към главния прокурор покана, във всички случаи преценката дали и доколко може да даде поисканите отговори, с оглед запазване на следствената тайна, защитата на свидетели, използването на специални разузнавателни средства и т.н., е единствено негова; Казано с други думи, главният прокурор ще вземе своето суверенно решение по начин, осигуряващ независимостта на прокуратурата като част от съдебната власт, и същевременно недопускащ компроментиране на самото разследване /в случай, че производството е в досъдебна фаза/, т.е. той може напълно резонно и в съответствие с Конституцията да откаже изцяло или частично да предостави поисканите от него сведения; 3/ Търсената от парламента информация задължително следва да е свързана с необходимост, произтичаща от упражняването на някое от собствените му правомощия- подобряване на законодателството или парламентарен контрол върху изпълнителната власт.

На следващо място, приема се от мнозинството, че „отделното наказателно производство, или единичният случай по правило не могат да открият закономерности, тенденции, съответно очаквания в развитието на масовите явления и са без съществено значение...“ във връзка с вземането на информирани управленски решения за предприемането на евентуални организационни мерки, законодателната дейност, противодействието на престъпността и др. Тази позиция според мен е невярна и не намира опора в релевантната конституционна уредба. Никъде Конституцията в чл. 84, т. 16, изр. 2 не въвежда количествен, или какъвто и да било друг критерий, извън предметния.

За да илюстрирам казаното до тук, ще припомня наказателното производство, добило популярност като делото „Сарафово“ – терористичен акт с непосредствен извършител чужд гражданин, със значителен брой на пострадалите лица – загинали и тежко ранени чужди граждани, с изключителен обществен отзвук в национален и международен мащаб. Вън от съмнение е, че в случая става дума за сложно и мащабно разследване, представляващо прецедент, а в известен смисъл и сериозно предизвикателство в практиката на прокуратурата и разследващите органи.

Така, ако се следва логиката на приетите от мнозинството мотиви, при констатиран проблем с правоприлагането при съществуващата релевантна действаща нормативна база, ще се окаже, че главният прокурор може да поиска от Народното събрание да бъде изслушан и да бъде приет докладът му по въпроса, но в същото време, по същия въпрос, и на същото конституционно основание Народното събрание, и то с цел да осигури необходимо съдействие в рамките на собствената си компетентност, по дефиниция не може да изиска такъв, включително при стриктното съобразяване на всички /вече обсъдени/ ограничения относно съдържанието и обема на предоставената информация.

С последното не мога да се съглася, поради което убедено считам, че в зависимост от данните, характеризиращи случая, дори и едно отделно наказателно производство, но единствено в разглеждания аспект, може да послужи и е достатъчно да предпостави основанието за доклад на главния прокурор по реда на чл. 84, т. 16, изречение 2 от Конституцията. Адресатът на този доклад- Народното събрание разполага с типичната за един законодателен орган компетентност- за приемането на законодателни промени, насочени към развитие и подобряване на приложимата правната уредба. Същото се отнася и за втората група негови правомощия- по упражняването на парламентарен контрол върху изпълнителната власт, в случаите, когато докладът на главния прокурор съдържа данни за проблеми от различен характер, отнасящи се до дейността на отделните органи, пряко или косвено ангажирани с процеса, координацията помежду им и т.н. Нека припомним, че разследващите органи по правило са ситуирани в структурите на МВР, съдебните поръчки се изпълняват чрез Министерство на правосъдието, а международните връзки, включително дипломатическите и консулски отношения, са компетентност на Министерство на външните работи.

В заключение, не намирам, че изискването по инициатива на парламента на доклад от главния прокурор, с предмет по чл. 84, т. 16, изречение 2 от Конституцията, изводим и аргументиран с едно конкретно наказателно производство, следва да се третира като несъвместимо с Основния закон, ако стриктно са спазени ограниченията в очертаната по-горе рамка. По този начин, дори и само в теоретичен план, не би могло да се достигне до възможно нарушаване на конституционния принцип за разделение на властите /чл. 8 от Конституцията/, независимостта на съдебната власт /чл. 117, ал. 2 от Конституцията/ и създаване на пречки за прокуратурата пълноценно да осъществява своите правомощия /чл. 127 от

Конституцията/. Напротив, това е израз на едно позитивно сътрудничество и взаимодействие между отделните власти, което не намирам основание да бъде отричано.

Съдия:

Кети Маркова